

۵

حضور زن سوفیانی در آثار مولانا و سهراب سپهری

دکتر احمد فروزانفر - دانشگاه شاهد
دکتر شهلا خلیل الهی - دانشگاه شاهد

چکیده

"سوفیا" ایزد بانوی خرد در اساطیر یونان است که چون روح پاک یا همان روح القدس در همه انسان ها راه می یابد و در تگرش های اسطوره ای قدیم به شکل های مختلف درآمده است. سوفیا در حقیقت همان تجلی متعالی بر انسان است و راهنمایی اوست که با برنگیختن ضمیر ناخودآگاه و دریافت گفتگویی که به دلش راه پیدا می کند، واز آشنا می شود. بر اساس روانشناسی یونگ نیز، هر مردی در خود، تصویر ازلی را حمل می کند که آن تصویر زن بخصوصی نیست، بلکه این تصویر، اساسا، ناخود آگاه است و یکی از مهم ترین آرکی تایپ ها به نام آنیماست که آن روان مؤنث درون مرد یا طبیعت زنانه ی مستر در مرد است. این تصویر در رؤیاها و تخیلات و نقاشی ها و شعرها و داستان های او به صورت مشوقی رؤیایی، تجلی می کند و در شعرها، این همان مشوق آسمانی است که الهام بخش شاعر است. در شعر مولانا جلال الدین محمد بلخی، شمس تبریزی است که راهنما و الهام بخش اشعار اوست. در شعر سهراب سپهری "زن شبانه موعود"، "خواهر تکامل خوشترنگ"، "حرف بز حوری تکلم بدوی"، "الهام بخش اوست و اندیشه و ضمیر شاعر را تبدیل به شعر می کند.

هدف ما در این مقاله آن است که زن سوفیانی اشعار مولانا و سپهری را بر اساس آراء یونگ مورد بررسی و تطبیق قرار دهیم. مسأله اصلی این مقاله، مقایسه زن سوفیانی الهام بخش در اندیشه و اشعار مولانا با سهراب سپهری است که به روش تحلیل اسنادی انجام شده است.
کلیدواژه ها: زن سوفیانی، یونگ، آنیما، مولانا، سپهری.

درآمد

اصطلاح "زن سوفیانی" را اول بار هانری کربن ساخته است، معنای اولیه آن مرتبط است به مفهوم زن به عنوان جلوه ای از خرد الهی یا "سوفیا" که در اوایل کتاب مقدس در "سفر جامعه" هم در کتاب آپوکریف "حکمت یسوع" ظاهر می شود؛ آنجا که وی ارتباط نزدیک خود را با خدای تبارک و تعالی